

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 2.

V Ljubljani, 13. prosinca 1905.

XLV. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{8}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.

Vsebina: Na Štajerskem napredujemo. — Naš denarni zavod. — Glas iz Istre. — Na razstavo v Zagreb k bratom Hrvatom v nedeljo 22. jan. 1905! — Nižjeavstrijski deželni šolski zakon popravljen. — V ofenzivi. — Iz naše organizacije. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Tovariši in tovarišice, naročajte in širite naš list!

Na Štajerskem napredujemo.

Pri nas se pozna celo v šoli, da živimo v času telegrafa in telefona, avtomobila in brzostrelnih topov, tako hitro sedaj urejujejo notranje šolske zadeve. V kratkem času smo dobili »Šolski red«, »Red za šolske slugе« in preparacijske zvezke.

Šolski red natančno predpisuje in popisuje, kako morajo otroci obiskovati šolo, kaj jim je storiti pred in med poukom ter po pouku in tudi kako se jim je vesti izven šole. Pa tudi učiteljevo postopanje pred in med poukom ter po pouku je natančno določeno.

Red za šolske slugе pa določuje ravno tako podrobno, kako imata ravnati šolski sluga in šolski vodja v zdravstvenem oziru. Šolskega slugo najme in plača krajni šolski svet, nadzoruje in namešča ga pa šolski vodja, ki sme zanikrnega slugo začasno odstaviti, a je vedno sam odgovoren za red in snago v šolskem poslopu.

V preparacijske zvezke pa zapisuje vsak učitelj in vsaka učiteljica svojo pripravo za vsako učno uro. Pri nas torej učnih slik kar mrgoli, saj jih napiše vsak učitelj (učiteljica) po pet ali šest vsak dan, in le naša skromnost je kriva, da mora gospod Schreiner s tako težavo iskati pisateljev učnih slik za »Šolsko Matico«.

Pri teh razmerah je tudi umljivo, če trdijo nekateri, da bi »Šolska Matica« namesto »Učnih slik« lahko izdala kako drugo knjigo, ker vsakdo kupuje rad le to, česar sam nima.

Sedaj imamo torej po vseh šolah red in snago, in uči se po najboljših didaktičkih stopnjah takorekoč kar samo od sebe.

Pa tudi ni čuda! Če ti šolski sluga o pravem času prezrači in pomete šolske prostore, pohištvu in okna snažno obriše in peč dobro zakuri; če učenci in učitelji store, kar jim vелеva »Šolski red«; če se preparacijski zvezki pravilno pišejo, če se preparacije pri pouku dobro izvedejo in če se

stori še to in ono, kar vелеvajo še drugi predpisi, ni zlomka, da bi ne šlo vse kakor namazano.

Učenci in starši trdijo sicer, da učitelji še vrhutega vedno preveč mažejo z leskovim oljem, a pri sodnijah obveljajo take trditve le malokdaj, kar dokazuje, da napreduje tudi ugled § 24.

Nadalje živimo pri nas v pravi dobi skupščin, referatov in zapisnikov. Vsako leto imamo veliko uradno okrajno skupščino, kjer »rešimo« v enem dnevu po 3 do 4 vprašanja, katerih vsako bi drugod zahtevalo samo zase vsaj po en dan, razen tega pa govori še nadzornik sam po 2 do 3 ure.

Za te skupščine mora izdelati vsakdo vsaj po en referat, posebno marljivi pa napišejo kar po tri in še bolj marljivi bi jih najbrž radi napisali še več, ko bi se ne bali zamere. Vsi ti referati morajo biti skrbno prebrani, popravljeni in ocenjeni, in gotovo skrbi za zdravje nadzornikovo bolj oni, ki ga ne preoblaga s takim delom. Vendar pa dobe oni, ki napravijo več referatov, za svoj trud tudi posebno nagrado v obliki pohvalnih dekretov, kar se mora z njihovega stališča le odobravati, ker je vreden vsak trud primerne plačila. In da ni vselej lahko najti za referat primerne gradiva v godni obliki, ve pač vsakdo, ki je že iskal take stvari po knjižnicah.

Po nadzorniku določeni referenti rešijo svojo nalogo navadno tako popolnoma in v tako naprednem duhu, da se oglašajo proti njihovim tezam le nazadnjaške nature, in teh pri nas ni mnogo.

Ogromno delo, ki ga opravimo pri nas v enem konferenčnem dnevu, bo cenil šele tisti prav, ki ve, da spišejo o vsaki taki skupščini zapisnik, ki šteje po 50 in več strani cele pole. Da je tak zapisnik vedno kaligrafično napisan in na vsaki strani okrašen z risarskimi okraski, mi v očigled našemu napredovanju ni treba posebe omenjati.

Na vsaki večrazredni šoli — k tem se prištevajo v tem oziru tudi dvorazrednice — se mora opraviti vsak mesec domača skupščina. Tudi o teh skupščinah pišejo navadno 4 do 8 in več strani obsežne zapisnike, da tako ustrezajo resničnemu odloku okrajnega šolskega sveta, ki tako lepo pravi, da pospešuje temeljita, natančna

in obsežna sestava teh zapisnikov nadaljno naobrazbo učiteljstva in vsestransko upoštevanje teh konferenc ter povzdiguje ugled šole in učiteljstva. Naravno je, da prilagajo tudi tem zapisnikom po en in tudi več referatov.

Lepe zapisnike pišejo tudi o vsakoletnem nadzorovanju šole; obsegajo navadno po 2 do 3 pole in so pisani v treh komadih. Zaradi tega trajajo dotične skupščine tudi najmanj po 3 ure.

Te ogromne množine od učiteljev popisane papirja pač jasno pričajo, kako utemeljena je moja trditev: Mi napredujemo!

Vsakdo mi po vsem tem tudi potrdi, da morajo biti naše šole v lepem redu, a žal, da še niso vse v enakem redu. Le vzemi šematizem v roko in rimske številke pri vsaki šoli ti povedo, da so naše šole kaj čudno razvrščene v tri, oziroma štiri rede, ki jih pa ne morejo izenačiti učitelji z vsemi svojimi zapisniki in referati.

Tudi naši neutrudljivi nadzorniki ne morejo tega storiti, temveč je to za nas najvažnejše urejevanje šol prepuščeno večinoma nestrokovnjakom — deželnim poslancem.

Lani in letos smo videli, da imajo naši slovenski poslanci za urejevanje šol mnogo več smisla kakor nemški. Eden teh, Link po imenu, se je celo tako robato protivil, da je zbudil celo našo spečo »Zvezo«, ki mu bo dala v »Schul- und Lehrerzeitung« primerno brco. Da bi le kaj zalegla!

Tako smo torej delovali v ravno minulih letih, in če nas ne varajo znamenja, bo ta smer ostala tudi za naprej neizpremenjena.

Da bi se ob tej občno naraščajoči draginji ne podražila toliko potrebna papir in tinta, želi za novo leto vsem svojim sotrpinom

Liga + 15.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom,

Promet do konca decembra 1904 K 28.971'68.

Glas iz Istre.

V 35. številki 1. 1. »Učit. Tovariša« sem čital naznanilo, da je uvedel sedanji ravnatelj koprškega učiteljskega nov neobligatni predmet: ročne spretnosti. Ta predmet podučuje c. kr. okr. šol. nadzornik italijanskih ljudskih šol v koprskem okraju. Ker ne zna ta nadzornik drugega jezika kot italijanski, poučuje le v italijanskem jeziku. Zatorej se morejo udeleževati tega pouka le dijaki, ki so večči blažene italijanske. Mi, ki poznamo razmere v deželi neverjetnosti, se ne čudimo, da imamo nadzornika, ki ne zna niti zveličavne nemščine. Čudimo se pa temu, da hoče sedanji ravnatelj s tem pomagati, da bi uvedli ta predmet v ljudske šole. Ali bi ne bilo bolje, če bi poskrbel, da bi se na učiteljskem drugi obligatni in neobligatni predmeti učili tako, da bi učiteljski imeli več znanosti in spretnosti? N. pr. okr. učiteljska skupščina je odkritosrčno povedala, da dobe učiteljski

premalo spretnosti v materinem jeziku. Ta predmet je vendar tolike važnosti, da bi mu smel g. ravnatelj žrtvovati malo več pozornosti in časa in ga ne tratiti z ročnimi spretnostmi.

Enako se je skupščina izjavila proti uvedbi predmeta ročnih spretnosti v ljudske šole, ker je ljudska šola že preobložena s predmeti. Za pouk ročnih spretnosti je potreba mnogo časa, mnogo orodja in mnogo prostora, a vsega tega nimamo na naših ljudskih šolah s poldnevni poukom. Šole so natlačeno polne, ker tu niso redke enorazrednice s 120—150 otrok, nekaj jih je, ki imajo nad 200 otrok. In v kakšnih prostorih se mora učitelj dušiti z vsemi temi otroki! Vem za šolo, kjer je prostora (po 3-8 m³ na otroka) za 30 otrok, a vanjo zahaja od 70—100 otrok hkrati. Tu so torej otroci dovolj na prostoru, da se lahko urijo v ročnih spretnostih...

Kakšna je pa šolska oprava? Klopi niso ostale iz koncordatske šole, pač pa so jih ohranili iz srednjega veka, in niso vredne drugega, kakor da bi jih spravili v starinski muzej. § 71. šol. in učnega reda določuje, naj ima vsaka šola ta-le učila: a) aparat za prvi pouk v čitanju; b) nazorila za prvi pouk v številjenju; c) podobe za nazorni pouk; d) globus; e) po en stenski zemljevid: planigloba, Avstro-Ogrske monarhije, Evrope, domače dežele in Palestine; f) predloge za risanje; g) malo zbirko domačih naturalij in enojnih fizikalnih aparatov; h) šolsko knjižnico. In kaj ima istrski učitelj od vsega tega? Aparat za prvi pouk v čitanju obstoji iz majhne zbirke tiskanih črk, kjer največkrat ni niti popolne slovenske abecede, kaj šele, da bi imeli tudi pripravo kamor bi postavljali te črke! Povečem so vse šole tudi brez stenskih tabel, ker jih imajo le tiste, kjer so si jih učitelji omislili sami. Nazorila za pouk v številjenju obstoje iz polomjenega številnega stroja, kjer je 100 kroglic, ako se ni kakšna izgubila. Da bi bilo treba nazoril za razlago drobcev, se tukajšnjim šolskim oblastnijam niti ne sanja. Podobe za nazornik nauk obstoje iz knjige, kjer je natlačenih na eni strani po deset in po več živali in reči, a še te so tako čudno pobarvane, da jih ne spozna niti odrasel človek. Kaj vse to mar našim šol. oblastnijam, saj je ravno sedanji ravnatelj učiteljskega pri okr. učit. skupščini priporočal učiteljstvu, naj si podobe za nazorni nauk samo slika v takšni velikosti kot jih rabi. Povedal nam je, da so tako delali na učiteljskem v Gorici, toda tamkaj je slikal podobe učiteljskega risanja, ki je obenem slikar. Ali ni iz tega razvidno, da jim ni dosti, ko zahtevajo od učitelja, da mora biti živ leksikon, poleg tega naj bo še slikar, a plačo mu dajo takšno kot najslabšemu hlapcu!

Kakšni stenski zemljevidi so v istrskih ljudskih šolah? Planiglobi, Evropa in Avstro-Ogrska monarhija so še iz onih časov, ko ni bilo slovenskih izdaj, s hrvaškim tekstom, in naše šolske oblastnije čisto nič ne briga tudi to, da so v tem času nekaterim državam premenili meje. Učitelj ima ravno pri teh zemljevidih lepo priložnost, da lahko poučuje slovenske otroke hrvaščine; časa za to mu tudi preostaja, ker ima vsakih štirinajst dni pol ure zemljepisja in s tem mnogo pomore k slovanski vzajemnosti. Za zemljevid domače dežele nam služi neko zrcalo. Odkoder ga pogledaš, se leskeče kot zrcalo, kjer pa ni niti okrajnih mej!

Srečna je šola, ki ima izmed fizikalnih aparatov toplomer in tlakomer, a šolske knjižnice imajo pa le to, kar jim je podaril učitelj, ker ne skrbe za knjižnice ni občine, ni okraji, ni dežela. Kdaj pričakamo v Istri, da bo imela vsaka

šola vsaj po en izvod »Zvončka« in »Knjižnice za mladino«, ne moremo preračunati. Do tedaj je še dolgo, dolgo. So sicer nekateri kraj. šol. sveti, ki določijo vsako leto po nekaj v ta namen, a ta denar porabijo potem drugam ter se izgovarjajo, da ni denarja. Ta izgovor je sicer piškav! Ako gre občinski predstojnik kam v eno uro oddaljeno vas, ima za svojo pot 10 K in da je bolj imeniten, vzame s seboj še tajnika, ki mu plača 6 K. »Zvonček« in »Knjižnica« bi za ta znesek dohajala vse leto v šolo.

In pri takšnih razmerah hoče g. ravnatelj uvesti še nove predmete. Ali bi ne bilo bolje, da bi se potrudil, da bi se šolstvu v tem odpomoglo? Lepo priložnost ima, ker je član okrajnega in deželnega šol. sveta.

Nekaj naj tu javno pribijem! Vlada je pokazala, da so v Istri takšne razmere, da ni potreba niti c. kr. okr. nadzornikom, da bi znali nemški. Tem manj je torej treba učiteljem, a to le Italijanom. Kedaj se bodo potrudili slovenski deželni in državni poslanci, da uveljavijo to za Slovence in Hrvate?

Omenim naj še, da oni italijanski nadzornik, ki ne zna nemščine, ni absolviral učiteljišča ni v Italiji ni v Tridentu, pač pa v Kopru, kjer je napravil maturo l. 1877., a težko, da se je posrečilo napraviti to še kateremu Slovencu brez znanja nemščine. Iz tega se učimo, da ne smemo soditi znanja in olike učiteljstva po znanju nemščine, ker nam je pokazala vlada sama, da to ni merodajno merilo.

Dr. Sitnež.

Na razstavo v Zagreb k bratom Hrvatom v nedeljo 22. jan. 1905!

V zadnji številki pr. t. je »Učit. Tovariš« naznanil, da se vrši velika razstava risarij v Zagrebu od 22. decembra 1904 do 15. januarja 1905, ki jo priredi sekcija »za promicanje umjetničkoga obrazovanja Hrvatskega društva za unapredjenje obrazovanja.« O Božiču je posetilo nekaj slovenskih učiteljev razstavo v Zagrebu, toda tedaj so šele pričeli razstavljati risarije in to zaradi tega, ker je hrvaškemu učiteljem neki koncert povzročil mnogo dela. Toda gostoljubnosti hrvaškega učiteljstva se imamo prezgodni obiskovalci razstave zahvaliti, da se nismo vrnili, ne da bi kaj videli, temveč vračali smo se s pravo srčno zadovoljnostjo in z velikim občudovanjem vsega tega, kar smo videli. Gosp. učitelj Ivan Tomašič je bil tako vrlo prijazen in nam je razkazoval še ne razstavljeni del risarij. Kar načuditi se nismo mogli, kakšni uspehi se dosežejo z novimi metodami. Razstava je velezanimiva. Razstavljen so risarije učencev, izgotovljene v moderni smeri, risane v zabaviščih, ljudskih in meščanskih šolah, realkah, gimnazijah in učiteljiščih Avstrije, Ogrske, Nemčije, Švice in drugih dežel. Gosp. Tomašič je tudi obljubil, da bo predaval o novi metodi, in poseben strokovnjak bo kritikoval delo g. Marina, kadar se udeleži več slovenskih učiteljev razstave.

Tudi risarije tovariša Šege iz Logatca so razstavljen. Razstava traje ves mesec januar. »Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj« poseti razstavo v večjem številu v nedeljo dne 22. t. m. in pričakovati bi bilo, da se tega izleta udeleži tudi drugo slovensko učiteljstvo v mnogobrojnem

številu. Kdo si ogleda to razstavo, pridobi več, nego če bi prečital več metodičnih knjig o novi reformi.

V Celju, dne 8. januarja 1905.

Fr. Voglar,
učitelj.

Nižjeavstrijski deželni šolski zakon popravljen.

Dan 21. decembra l. l. mora vsegamogočna antisemitska stranka na Dunaju vpisati v svoje politične anale kot dan, s katerim je pričela bledeti s takim sijajem prižgana zvezda v antisemitizmu oblečenega klerikalizma.

Kakor je »Učit. Tovariš« že pisal, je predložil deželni odbor nižjeavstrijski deželni zboru nov šolski zakon o povišanju učit. plač. Zakon je bil tak, da smo že takrat izrekli mnenje, da ga vlada nikakor ne more predložiti v najvišje potrjenje, ako si noče dati sama sebi krepke zaušnice.

V prvem zasedanju sklenjeni in od večine sprejeti šolski zakon v nižjeavstrijskem deželni zboru je bil tak, da je bilo učiteljstvo popolnoma izročeno v milost in nemilost antisemitski recte klerikalni brezobzirni stranki. In kdor pozna končne smotre te breznarodne, po nadvladi hrepeneče stranke, je moral priznati, da bi bil novi šolski zakon v tem obsegu in v tem zmislu, kakršnega je skoval dež. odbor, na čelu mu dr. Gessmann, prvi žebelj v rakev sicer precej zastarelemu, a vendar še dokaj dobremu državnemu šolskemu zakonu.

Sicer je trojica Gessmann-Lueger-Scheicher jako oprezno in zvito postopala pri operaciji novega šolskega zakona, za kulisami je pridobila celo vlado zase, dokaz temu ta, ker ni odprl v prvem zasedanju dež. zbora pri sklepanju novega šolskega zakona vladni zastopnik grof Kielmansegg niti enkrat ust — a račun so delali brez oštirja.

Usodepolno glasovanje o znani vladni zahtevi o 63 milijonih kredita v računskem odseku državnega zbora, poulične demonstracije socijalne demokracije, adresa vseučilišnih profesorjev in nebroj peticij in odposlanstev tako na naučnega ministra kakor tudi na bivšega ministrskega predsednika dr. pl. Koerberja so prisilile skupno ministrstvo, da ni predložilo že sklenjenega šolskega zakona v najvišje potrjenje, temveč ga vrnilo deželni zboru v nov pretres z onimi predlogi, kakršne so stavili vsi ravnokar imenovani faktorji. In glavna zahteva vseh teh raznih pojavov se je takorekoč koncentrirala v tem, da država ne sme izročiti vse oblasti nad šolstvom stranki, kakršno tvorijo ravno antisemiti. In vlada je spoznala resnost položaja, ako izroči v najvišje potrjenje tak šolski zakon, kakršnega je odobril v prvem zasedanju deželni zbor nižjeavstrijski, zakaj že dne 4. decembra l. l. je izrekel dr. pl. Koerber v nekako pomirjenje razburjene javnosti deputaciji, ki jo je vodil državni poslanec dr. Vogler, sledeče besede: »Die Regierung kann selbstverständlich nicht achtlos an der Bewegung vorübergehen, die diese Gesetze in weiten Kreisen hervorgerufen haben, und ebensowenig vermag die Regierung ein Grundprinzip unserer ganzen Schulgesetzgebung, die Oberaufsicht des Staates, bei ihrem Entschlusse zu übersehen«.

Deželni zbor nižjeavstrijski je bil sklican na dan 21. decembra l. l. edino-le v ta namen, da pretrese še enkrat ves zakon ter vstavi one izpremembe, kakršne je nasvetovalo

seveda v prvi vrsti napredno učiteljstvo s pomočjo — ulice. — In antisemitske korifeje so molče uklonile glave po ulici prisiljeni vladi ter sprejele soglasno tak šolski zakon, z vsemi onimi modulacijami, kakršnega je predlagala ravno vlada.

Glavna izprememba se je pač izvršila pri sestavi*) dež. šol. sveta in sploh pri nadzorstvu šolstva, namreč §§-i 23. in 49. — Tudi §§-i 12, 27, 30, 42, 43 in 44 pravnega razmerja učiteljstva so dobili več popravkov.

Vlada sedaj predloži gotovo tako izpremenjeni šolski zakon v najvišje potrjenje. In zakon bo potrjen. — Ali danes pribijemo dejstvo, akoravno nismo preroki, da je ravno ta zakon smrtni udarec antisemitski stranki; zakaj učiteljstvo, oproščeno sedaj najtežjih svojih skrbi za svoj obstanek, se bo oklenilo z vso vnemo ravno onih strank, ki so mu največ pripomogle do tako težko pričakovane regulacije plač in ki največ ravno prispevajo v pokritje teh stroškov.

A tudi slovenskemu učiteljstvu bodi ravnokar omenjeno dejstvo najboljši dokaz in navečja tolažba, da je v Avstriji odklenkalo klerikalizmu in njegovi premoči. Uverjeni smo, da danes v Avstriji ni možno doseči več najvišjega potrjenja takemu zakonu, ki bi bil v obraz najpreprostejšim zahtevam modernosti. Ako ni mogla doseči dunajska antisemitska stranka, za katero stojte takorekoč najvplivnejši klerikalni faktorji v Avstiji, svoje najsrčneje želje, sankcioniranje takega šolskega zakona, ki ji je zagotavljal vso prihodnost — toliko manj bo dosegla pa naša klerikalna stranka, ki je korumpirana od nog do glave.

In naš klic bodi: Po tej poti naprej! Δ

V ofenzivi.

Vsakemu je gotovo znano, s kako ljubeznivostjo se je boril in se še bori zoper učiteljstvo in šolo naš zakleti sovražnik, ki čuje na ime klerikalizem. Žaljenje, zasramovanje, zaničevanje in poniževanje nas in našega stanu je bilo in je še vedno njegovo delo. Odbijali smo napade, kolikor smo mogli; bili smo v zadnjih dveh desetletjih v neprestani defenzivi. Ko je jeseni leta 1903. imel dr. Šusteršič svoj politiški shod v Cerknici, kjer je hujskal ljudstvo zoper šolo, trdeč, da so šole palače med kmetiškimi bajtami, je bilo ljudstvo nahujskano zoper nas in šolo tako, da je neki kmet zavpil v gostilnici: »Kdor bo prijatelj z našim učiteljem, naj ga vzame hudič!« O tem smo bili obveščeni, ker je to in še mnogo drugega slišala v stranski sobi neka učiteljska oseba. Ogorčeni smo objavili v »Tovarišu« članek o tej zadevi z odločno izjavo: Do tu — in nič več dalje! Konec je našemu potrpljenju; boj našim razžaljivcem, zasramovalcem in poniževalcem do zadnjega vzdihla! — Lansko leto z novim letom smo stopili v ofenzivo. Norca se je delal iz nas klerikalizem, trdeč, da je učiteljstvo brez pravega politiškega prepričanja, ker drži s tistim, ki ima slučajno moč v rokah. Naš boj na divje Amonite jim je temeljito zamašil usta; čeprav smo zahtevali odgovora na svoja izvajanja v dostojni obliki, ga ni bilo. Na naše trditve in dokaze ni bilo drugega odgovora kakor zopetno zasramovanje, poniževanje in zavijanje: Alkoholik! — Ali ni to infamija, kar piše »Učit. Tovariš!« Laž

*) O vsem zakonu objavimo v kratkem še poseben članek.

in laž! — Tem zagrizencem bo že pokazala in plačala po zaslugi naša delegacija pri prihodnjem zasedanju deželnega zbora! — Ti so bili edini odgovori na naša stvarna, neovržena in resnična utemeljevanja. Da je bil klerikalizem možbeseda, je pokazal s tem, da je s sirovo in škandalozno obstrukcijo preprečil deželnozborsko zasedanje in s tem preprečil tudi rešitev proračuna, ki je imel postavko 300.000 K za izboljšanje bednega učiteljskega stanja, dokler bi ne rešili definitivno te zadeve.

In mi naj omahnemo in obupamo nad tem početjem? Nikakor ne: Boj moramo dobojevati! V kakršnem smislu smo začeli, v enakem smislu hočemo nadaljevati in končati. Premeniti moramo načrt bojevanja, ker so bili naši lanski Amoniti le priprava za boj. Poslali smo sovražniku parlamentarje, ki niso opravili ničesar, kar smo že naprej slutili. Užaljeni so se vrnili, kakor smo že naprej izjavili, z odgovorom: To je vse skupaj preneumno! — Izjavili smo že in to ponavljamo še enkrat, da bo naš boj odkrit, pošten, značajan, možat in resničen. Tak boj ne more škodovati, marveč mnogo koristiti; ne more biti premagan, ampak postati mora prej ali slej zmagovalec. Vsako bojevanje pa ni kratkočasno, ampak trudapolno resno delo. Večkrat bo naše bojevanje dolgočasno in duhomorno — pa vendar potrebno; večkrat smešno in ironično, resno in žalostno — pa vedno poučno in resnično. Opirali se bomo na zgodovino, na praktično življenje in razne dogodljaje. Prizanašali ne bomo nikomur, če je še tako visok, in imeniten; pri tem bomo po možnosti stvarni in manjkomogoče osebni; bičati hočemo greh, a grešniku prizanašati. Tudi sedaj pozivljamo sovražnika na stvarni odgovor v dostojni obliki, ker hočemo kot gentlemani dati vsakomur čast, kdor jo zasluži in je je tudi vreden; psovati, zmerjati in žaliti je otročje in nemožato.

* * *

Boj je potreben, ker le v boju je napredek.

Dr. Jan. E. Krek.

Ta rek bi bil na svojem mestu, ako bi se glasil: Pameten, pošten, odkrit in možat boj je potreben, ker le v boju je napredek. Opazujmo prirodo! Kaj vidimo? Boj na vsi črti: Škodljive živali in rastline so koristnim nasprotne. Volk požre nedolžno jagnje, lisica nedolžno divjačino, strupene rastline škodujejo živalim in ljudem, nekatere se žive kot zajedanci ob drugih rastlinah. Ptici žro mrčes, mrčes uničuje rastline. Solčna gorkota oživlja zemljo, zima ali mraz uničuje življenje. Dobrodejni dež okrepčuje in oživlja vso prirodo, razne elementarne sile kakor: toča, viharji, povodnji i. t. d. jo razdirajo in uničujejo. Ali ni pri človeku isto? Od zibeli do groba se vrstita žalost in veselje, delo in počitek, boj za obstanek človeštva je v vedni zvezi s koristjo in škodo, z zdravjem in boleznijo, z življenjem in smrtjo. Celo v nebesih je bil boj med hudobnimi in dobrimi angeli. Človek se mora vedno boriti, da ne pride v nasprotje s svojo vestjo, pamet se bori z neumnostjo, vednost z nevednostjo i. t. d. Človeštvo se bojuje med seboj že od obstanka in menda se bo do konca: Narod se bojuje zoper narod, vlada zoper vlado, močnejši hoče oslabiti in uničiti slabjšega, slabjši se stavi nasproti močnejšemu, zahtevajoč svojih pravic. Ako premišljujemo vse to, vidimo v vesoljstvu povsod nasprotje, povsod stati takorekoč silo proti sili, krivico proti pravici in red proti neredu. — Ne čudimo se torej, ako vidimo celo v verskih zadevah nasprotstvo in boj. Pametna

opozicija je potrebna in celo koristna. Pri raznih tožbah vidimo zagovornike in protigovornike. Opozicije so na svojem mestu v občinskih odborih, deželnih in državnih zborih, ker le na ta način se bistrijo in jasniro pojmi, da se sklene kaj dobrega in koristnega za občni blagor. Kaj se učimo iz tega? Boj mora biti, ker je takorečeno prirodjen veselstvu, torej tudi človeku in človeški družbi. Kaj bi se zgodilo n. pr., ako bi Bog ustvaril divjačino: zajce, srne, jelene in razno perutnino brez nasprotnikov: lisic, volkov, kun, jastrebov? Divjačine in perutnine bi se zaredilo s časom toliko, da bi človek ne imel obstanka na zemlji, Kaj bi se zgodilo s človeško družbo, ako bi ne bilo držav, zakonov, pravice in reda? Zavladal bi strahovit nered; pest močnejšega bi strahovala povsod. Modri, pametni zakoni vzdržujejo red in pospešujejo občo blaginjo po raznih državah in med raznimi narodi, in kjer teh ni, zahteva nered človeške družbe, da se napravijo. Sila mora stati proti sili, vendar pa vselej tako, da sila ne uniči protisile, ali pa obratno protisila sile.

Bog je ustvaril svet z vsem potrebnim, dal mu je človeka kot najpopolnejše bitje za gospodarja, ki ima um, pamet in prosto voljo. Dal mu je tudi zakon, po katerem se mora ravnati in živeti; dal mu je občutljivo vest, ki naj mu bo vodnica v življenju. Čeprav je človek najpopolnejše bitje z neumrjočo dušo, z umom in pametjo, s prosto voljo in božjimi zakoni v občutljivi vesti, je poleg tega vendar slabotno, vsem slabostim podvrženo bitje. V boju za obstanek naredi marsikaj, kar ne pristojajo njegovemu poklicu, kar je v protislovju s pametjo, vestjo in vcepljenimi zakoni in tudi v protislovju z njegovo svobodno voljo. V boju za obstanek vidimo razne ljudi, da cenijo razna napačna dejanja bolj kakor plemenite kreposti, da so slepi in gluhi za dobro, koristno, plemenito, pošteno in resnično; oni žive v zavesti, da ravnajo prav; ne puste se poučiti, prepričati in odvrniti od svojih napačnih pojmov, bodisi iz sebične koristi ali iz strahu pred javnostjo. Vsak tat ve dobro, da je tatvina prepovedana in kaznjiva, pa vseeno krade, če le more in če ga kdo ne vidi. Za greh se ne zmeni veliko, strah ima vendar pred javnostjo zaradi sramote. Lažnivec ve dobro, da ne govori resnice, če mu pa kaže dobiček, se bo pridušal in trdil ravno nasprotno, kar ni res. Tatu in lažnivcu se je vkoreninila grda navada, niti slišati nočeta, da bi bilo to napačno ali sramotno. Bog ne daj, da bi jima to očital. Ako nimaš prič, te bosta tožila in spravila v sitnosti, če ne že v kazen ali v zapor! Tatu kakor lažnivca se je polastila strast do tujega blaga in poštenja, oba pa hočeta veljati pred svetom kot poštenjaka. Oba sta smrtna sovražnika vsakomur, kdor bi ju hotel ovirati v njihju početjih. Strast je torej neka zaslepljena prevladajoča sila, ki človeku lahko škoduje, ako je ne prevladajo pamet, razsodnost, pravičnost in resnicoljublje. Človek se mora torej boriti zoper samega sebe, če noče propasti v sramotna dejanja.

Strast je različna. V glavnem lahko ločimo strast v materialno in intelektualno. Strastni poželjivci posvetnega blaga sodijo k prvi. Koliko je na svetu ljudi, ki jim je Bog denar ali pa trebuh. Za poštenim zaslužkom zaradi obstanka drvi sicer ves svet, ali to drvenje se mora sukati v poštenih, dopustnih, v vesti ter v zakonu dovoljenih mejah. Skopuh nima nikdar dosti, niti samemu sebi ne privoščiči kaj dobrega, še manj pa drugim; deva in spravlja denar in blago na kup, misleč, da bo živel večno. Temu je podoben oderuh.

(Dalje).

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Ormoško učiteljsko društvo je zborovalo 1. decembra l. l. v Ormožu. Navzočih je bilo 22 članov in gdč. Randl kot gost. Ta dan je bil zares živahen sestanek učiteljstva domačega okraja. Zborovanje je vodil društveni predsednik gosp. Anton Porekar, ki je po presrčnem pozdravu naznanil, da so na novo pristopili našemu društvu: g. Ludovik Šijanec, nadučitelj, in gospa Antonija Šijanec, učiteljica, oba pri Svetinjah, ter g. Robert Košar, učitelj na Runeču.

Gosp. Anton Kosi je podaval spomine s potovanja v Norimberk na I. mednarodni kongres za šolsko higijeno. G. podavatelj se je dotaknil najprej koristi, ki nam jo donaja potovanje sploh, zlasti pa še za učitelja, ki more na potovanju dobljene vtiske v šoli pri raznih predmetih s pridom uporabiti: »Dokler česa nisi spoznal z lastnimi očmi, ne moreš imeti pravega pojma o reči!« Zatem omenja g. tovariš Kosi na kratko, kaj je vse doživel na svojem potovanju, kaj vse izkusil, kaj zanimivega videl in kakšne vtiske sprejel. Govornik omenja tudi naloge I. mednar. higijeničnega kongresa ter našteje nekatere važnejše predmete, o katerih se je v teku 6 dni, in sicer v 7 skupinah, razpravljalo. Zanimalo je posebno poročilo o vprašanju »Poučevanje v higijeni učiteljev in učencev« ter »Higijena učiteljstva«. Zaradi pomanjkanja časa ni g. Kosi poročila končal. Gosp. predsednik je izrekel željo, kateri so pritegnili navzoči, da naj gosp. poročevalec svoje poročilo objavi n. pr. v »Učit. Tov.«*) V »Popotniku« priobčujeta slične črtice gg. Kocbek in Nerat, a dobro bi bilo, da se zasliši o tem še drugo poročilo.

Gosp. Ernest Slanc je poročal o svojem delovanju v okrajnem šolskem svetu in pripomnil, da je pretežna večina članov okrajnega šolskega sveta naklonjena učiteljstvu, ki ji sme učiteljstvo z mirno vestjo zaupati. Nadalje je govoril o obravnavi šolskih zamud. Obe poročili se vzameta z zadovoljnostjo na znanje. G. Slanc se naprosi, da se še drugokrat oglasi kot zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu, kar tudi obljubi.

Gosp. Josip Rajšp je polagal račun učiteljskega koncerta z dne 8. septembra l. l.; dohodkov je bilo 351 K 7 v, stroškov 301 K, prebitka torej 50 K 7 v, kateri se pošlje na predlog g. blag. kot prvi obrok ustanovnine za »Učit. konvikt v Ljubljani«. — Gosp. predsednik izreče pri tej priliki zahvalo vsem onim, ki so si pridobili za prireditve tega tako sijajno uspelega koncerta katerekoli zasluge; v prvi vrsti velja hvala cenjenim pevcem in pevkam iz ljutom. in ptujskega okraja ter domačim pevskim močem njim na čelu kapelniku gospodu Domicijanu Serajniku, ki je z neutrudljivo energijo vodil pevske vaje in koncert. Presrčna hvala pa gre tudi vsem cenjenim damam za ovenčanje koncertnega prostora in za priskrbitev krasnih šopkov. Gospodu Rajšpu pa — ki je izprožil misel za koncert — je gotovo najlepša hvala in največje zadoščenje to, da je po svoji vztrajnosti izvedel, kar se je marsikom zdelo nemogoče. Torej: čast mu!

Društvo sklene pristopiti k »Hranilnici in posojilnici učit. konvikta v Ljubljani« z deležem, ki se bo plačeval v mesečnih obrokih. — V povrnitev stroškov za izbojevanje dijet članom stalnega konferenčnega odseka se je nabralo med navzočim učiteljstvom 5 K.

Prihodnje zborovanje in občni zbor se vrši 9. februarja v Ormožu.

Učiteljsko zborovanje za brežiški in sevniški okraj.

Dne 4. decembra l. l. je imelo učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj svoje prvo zborovanje v novem šolskem letu, in sicer na Vidmu. Predsednik društva, g. Janko Knapič, pozdravi navzoče društvenike s presrčnimi besedami, želeč, da bi društvo vedno krepko napredovalo ter se vedno trdneje organiziralo. Z navdušenjem so društveniki pozdravili pristop treh novih članov, namreč: gdč. Hermine Bračičeve iz Dobove, g. Ivana Krajnika iz Blance in g. J. Okorna iz Rajhenburga. Tvarine za to zborovanje se je toliko nabralo, da se je moral

zavoljo pomanjkanja časa referat nadučitelja Tominca odložiti na prihodnje zborovanje. Posebno pri točki »iz učit. prakse« je prišlo mnogo važnih vprašanj na vrsto. Po zborovanju smo si privoščili tudi malo zabave, ki je bila prav živahna, le žal, da so morali nekateri člani tako hitro oditi. Prihodnje zborovanje obeta biti še živahnejše ker bodo nastopili tudi še pevci. Torej prihodnič vsi na zborovanje!

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Gospica Silvija Fuxova, bivša »šolmašterca« v Metliki, 12 K, darovali razni gospodje, ker:

- »Pri Mančitu smo zbrani bili
- »Ter pesmi peli, vince pili,
- »A ko smo krofe jeli,
- »Smo b'li še bolj veseli;
- »Kronce smo nabrali
- »Konviktu jih poslali!«

Gospica Kristina Demšar, učiteljica v Smartnem pri Litiji, 20 K, kot odkup od novoletnih voščil p. n. rodbin Knaflič, Zorè, Watzak, Šelekar, Razboršek, Debelak in Demšar, ter vesele Korelnove družbe v Robavsovi gostilni. Živel! darovalci in nasledniki!

Čekovni promet učiteljskega konvikta. Letnina à 2 K, za l. 1904. G. Hinko Likar, nadučitelj v Grahovem; gdč. Franica Bayer, učiteljica v Grahovem; gospica Marija Pušteršič, učiteljica v Grahovem; g. Jakob Cepuder nadučitelj in gospa J. Cepuder, učiteljica, oba v Hrušici pri Ljub. (5 K); g. Fran Rošker, nadučitelj v Loki pri Zusnu (4 K); g. Franc Rozman, nadučitelj v Št. Ilju; g. G. Rudolf Mencin, učitelj v Št. Ilju; gdč. Minka Janša, učiteljica v Št. Ilju; gdč. Angela Divjak, učiteljica na Blejski Dobravi; g. Andr. Rojc, učitelj v Komnu; g. Ferdo Rosenstein, nadučitelj v Stranica pri Konjicah; gdč. Božena Kreč, učiteljica v Stranica pri Konjicah; g. Janko Knapič, nadučitelj na Vidmu; gospod Franc Jamšek, učitelj na Vidmu; g. Ivan Pavlovič, učitelj na Vidmu; g. Anton Pavčič, nadučitelj v Kostanjevici 2 K kot drugi rok od povišane plače; g. Ivan Pokorn, nadučitelj v Horjulu. Živel! zavedni učitelji in učiteljice!

Kolekta poštnih znamk za učitelj. konvikt. Iz Ptuja kolekta št. 77. Čas je zlato, zato prosimo, da vsakdo kolekto brez odlašanja pošlje dalje.

Učiteljski dobrotniki. Tvrška Fran Ksav. Souvan v Ljubljani, 51·16 K; g. Evgen Lah, predsedstveni tajnik v Ljubljani, 20 K; g. Fran Orožen, c. kr. učit. profesor v Ljubljani, 10 K; g. Bogomir Krenner; tovarnar in posestnik v Škofji Loki, nabral na knjižico krajcarske podružnice učiteljskega konvikta št. 17 22·80 K; čisti dobiček tamburaškega koncerta v Ptuju 41·50 K; g. Hinko Schreiner, c. kr. učit. ravnatelj v Mariboru, 5 K; g. Aleksander Hudovernik, c. kr. notar v Ljubljani, 5 K; g. dr. Fran Ilešič, c. kr. učit. prof. v Ljubljani, 4 K; g. Anton Trevn, trgovec in posestnik na Jesenicah, 20 K; g. Josip Murnik, trgovec v Ljubljani, 10 K; g. Albert Sič, profesor na slovenski mestni višji deklški šoli v Ljubljani, 2 K; g. J. Soklič, trgovec v Ljubljani, 7·60 K; g. dr. Fr. Kropivnik, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani, 1 K; g. Ivan Fajdiga, molar v Ljubljani, 10 K; gospa Marija Bayr, posestnica v Ljubljani, za odkup od novoletnih voščil 4 K. Živel! učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

† **Ivan Nep. Resman.** Dne 5. t. m. je po kratki bolezni umrl v Ljubljani g. Ivan Nep. Resman, postajenačelnik v. p., velik slovenski rodoljub, pesnik in pisatelj slovenski ter iskren prijatelj naprednega učiteljstva. To svoje prijateljstvo je pa tudi izpričeval v dejanju, saj je bil podpornik naših listov in »Učiteljskega konvikta«, ki ga šteje med svoje ustanovnike. Slovensko učiteljstvo ima, žal, malo takih prijateljev! — Resman je bil vedno odločen narodnjak ter je moral zaraditega pretrpeti mnogo pregajanj, ki pa niso omajala njegovega značajnega rodoljubja. Baval se je tudi s pesništvo. Najlepše svoje pesemce je izdal v knjigi naslovljeni »Moja

deca«. — Bodi možu plemenitega srca in vzornega rodoljuba ohranjen nemaljiv spomin!

Umrla je Terezija Debevčeva, učiteljica v Slavini, stara komaj 25 let. Vzrok? — Učiteljska bolezen — jetika. N. v m. p.l

Poročil se je g. Fran Zorn, učitelj v Vrtovinu, z gdč. Tončko Besednjakovo. Čestitamo! — Nadučitelj v Tržišču g. Hrabroslav Skulj, se je pa poročil z gdč. Helci Salokarjevo iz Ljubljane. Čestitamo!

Šolske vesti iz brežiškega okraja. Trirazrednica v Sromljah in nemška trirazrednica v Brežicah sta se razširili v štirirazrednici; štirirazrednica v Rajhenbergu je postala petrazrednica, petrazrednica v Sevnici z eno paralelko pa se je razširila v šestrazrednico. Na štirirazrednici na Vidmu se je ustanovila paralelka. Novo šolsko poslopje za pet razredov je dobila dvorazrednica v Pišecah, šolsko poslopje v Rajhenbergu pa se je razširilo. Na novo nameščeni so: g. Okorn Vinc. v Rajhenbergu ter gospodične Boštjančič Irma na Blanci, Slemenšek I. na Zdolah, Bračič Hermina v Dobovi in Scheligo Stefanija na Vidmu. Gospa Romih Terezija, učiteljica na Vidmu, ima zaradi bolezni daljši dopust, istotako gospodična Kline Olga, učiteljica v Artičah. Gospodična Jurko Marica je premeščena iz Zdol v Artiče, g. Gostinčar, učitelj v Dobjem, je postal začasni šolski voditelj v Zabukovju, g. Arnšek Rudolf, učitelj v Globokem, pa je eksponiran v Št. Peter v kozjan. okraju; g. Laurenčak Ferdo, okrajni pomožni učitelj, je dobil učiteljsko mesto v Lokavcu nad Loko. Gdč. Marija Sibovc iz Ljubljane je nameščena kot suplentinja na Vidmu.

Kakor pri nas! »Slovenec« tako navdušeno vedno pridiguje in piše, kako narašča število klerikalnih učiteljev. Poudarja vedno, da raste število članov-učiteljev »Slomškove zveze« dan z dnem. Ako smo ga pozvali, da naj nam pové vsaj število članov učiteljev, je modro prezrl naš poziv. Dobro vemo, da je ono kričanje po ogromnem številu članov-učiteljev le prazna fraza, zakaj iz pozitivnega vira vemo, da je število članov-učiteljev v »Slomškovi zvezi« tako »ogromno«, da niti občnega zbora te zveze ne morejo sklicati. In taka suša ne vlada samo pri naših klerikalnih učiteljskih zvezah, temveč povsod. Lep dokaz nam podaja klerikalno učiteljstvo na Češkem. »Leibjournal« naših Slovencev, »Vaterland«, je pisal pred kratkim, da so razmere v kat. učiteljskih društvih naravnost obupne, zakaj »die Überzahl der Mitglieder des kat. Lehrervereines zeigt eine grenzenlose Teilnahmslosigkeit gegenüber dem Vereine, der auch an stetiger Abbröckelung leidet. Wohl mancher Lehrer ließ sich in den Verein einschreiben, weil er gehofft haben mochte, daß er unter Beihilfe des Klerus einen guten Posten bekommen werde. Wenn dies dann nicht geschehen ist, hat er dem Verein enttäuscht den Rücken gekehrt.« — Žalostno, a resnično! —

C. kr. dež. šolski svet. Pišejo nam: V svoji notici 1. letošnje številke »Novoletno darilo kranjskemu učiteljstvu« vprašujete: Ali res nima učiteljstvo nobenega zagovornika v dež. šol. svetu?

»Kako li to mogoče?« smo se vprašali, če si to korporacijo malo bolj natančno ogledamo. Zakonodajalec je pač imel dober namen, da je določil sedeže v dež. šol. svetu tudi zastopnikom avtonomnih oblastev in cerkve.

V našem deželnem šolskem svetu so imeli do zadnjih let mnogokrat večino ti zastopniki, a to ni prijalo gotovim krogom. Premišljali so, kako bi prišla vlada do tega, da bi bila popolno neodvisna in neomejena gospodarica v tej velevažni korporaciji. Treba je bilo še enega c. kr. funkcijonarja. Ustanovili so mesto c. kr. dež. šol. nadzornika za ljudske šole, in stvar je bila gotova. Sedaj so v našem dež. šol. svetu: referent c. kr. vladni svetnik, dva c. kr. dež. šol. nadzornika in dva figuranta, ki se zaradi lepšega imenujeta zastopnika učiteljstva, torej pet glav. Na drugi strani imamo dva zastopnika dež. odbora, enega zastopnika mesta Ljubljane in dva zastopnika verstva, torej tudi pet mož. Ako so tudi vsi zadnje imenovani edini, ne premorejo ničesar, ker vselej predsednik s svojim glasom dirimira pri glasovanju. Iz tega je razvidno, da so vsi glasovi zastopnikov avtonomnih oblastev ničevi, njih mnenje se le tedaj upošteva, če je to

vladi vseč. Ne bodimo vendar tako naivni, da bi verjeli, da so mesto ljudskošolskega nadzornika ustanovili iz namena, povzdigniti slovensko šolstvo. Kaj šel! Le poglejmo koliko % naših mladeničev pade po srednjih šolah, le poglejmo, kako skrbi vlada za poslopja srednjih šol pri nas Slovencih, le poglejmo, kako intrigirajo proti slovenskemu vseučilišču, potem se nam bodo odprle oči, da bomo spoznali, kakšna je bila ona gorečnost za napredek slovenskega šolstva.

Zastopniki avtonomnih oblastev in verstva pa bi najbolje storili, če se absentirajo od sej dež. šol. sveta, dokler se ne da kaka kompenzacija zaradi novega glasu, ki si ga je vlada zasigurala z ustanovitvijo mesta ljudskošolskega nadzornika. Na ta način jih ne bo mogla javnost smatrati kot sokrivce pri raznih mahinacijah, ki so naperjene proti slovenskemu narodu.

Inšpekcija na — oesti. Čakali smo in čakali — a zaman. Preteklo je šest tednov, odkar smo pisali članek pod gorenjim naslovom ter grajali postopanje nadzornika, o katerem se je trdilo, da prisluškuje pri vratih in da ustavlja otroke po cestah ter prebrskava vezke in tako inšpicira učiteljstvo — na cesti. Zaman smo čakali celih šest mesecev, ker dne 10. t. m. je preteklo polnih šest mesecev, odkar smo napisali težko obdolžitev. Uverjeni smo bili, da bodo poklicana oblastva pozvala na odgovor tega moža ter mu strogo naročila, da mora vložiti proti nam tožbo, saj so ga tudi tedaj, ko se je o njem pisalo, da prisluškuje pri vratih. Pozvali smo šol. oblastva, naj naredo konec takemu postopanju. A ni se zgodilo menda ničesar! Iz tega sklepamo, da šolska oblastva soglašajo s takim postopanjem, ker inace bi se ne oklepala takega človeka z vso močjo. Rekli smo takrat: »Tak nadzornik bi bil mogoč pri Culukafrih.« Lojalno prekličemo te besede in slovesno zagotavljamo, da je tudi pri nas mogoč tak nadzornik. To se nam je zdelo potrebno poklicati v spomin svojim čitateljem, da bodo vedeli, kdo velja pri poklicanih faktorjih kot honorikus.

Efektna loterija na Vidmu. Žrebanje te dobrodelne loterije, katere čisti donesek je namenjen v pokritje šolskih stavbnih stroškov, se je z odlokom c. kr. finančnega ministristva z dne 1. decembra 1904, št. 84.076, preložilo na 31. decembra 1905. Posestniki srečk imenovane loterije naj blagovolijo vzeti to na znanje.

Novo akademično društvo. V Ljubljani so osnovali jugoslovansko akademično društvo »Sloga«, ki mu bo naloga, preskrbovati domače inženerje za jugoslovanske pokrajine.

„Ustredni Matice školska“ je, kakor znano, češko društvo, ki ustanavlja šole za češke otroke v takih krajih, kjer še šol ni, nadalje pa tudi v takih krajih, ki jim groze Nemci. Društvo ima tedaj isto nalogo in isti namen kakor naša »Družba sv. Cirila in Metod«. Letos je v Matičine šole vpisanih 12.222 čeških otrok. Tu so vštete le šole, ki jih je ustanovila Matica, ne pa šole, ki jih podpira. Ako bi pristeli tudi otroke podpiranih šol, potem bi število otrok naraslo na 20.000. Društvo ima stalnih letnih dohodkov 600.000 K. Ti dohodki so urejeni tako, da prihajajo v blagajno kot narodni davek. Zato pa je tudi Češka najkulturnejša dežela v Avstriji, kjer ni analfabetov. To so posledice vztrajnega in kulturnega boja dveh narodov.

Jubilej hrvaške gimnazije. Minulo je že 50 let, kar imajo v Sinju v Dalmaciji hrvaško gimnazijo, ki so jo ustanovili frančiškani. Dočim se je v oni dobi ščepirel po gimnazijah na Hrvaškem nemški jezik, po gimnazijah v Dalmaciji pa italijanski jezik, so v mestecu Sinju ustanovili vzlic velikim nasprotstvom hrvaško gimnazijo.

Prémajo šol ima Novi Jork. Za 70.000 otrok ni mesta v raznih šolah. Da bi odpravili ta nedostatek, bodo sedaj zgradili novo šolo, ki bo imela 6 nadstropij. Imela bo seveda priprave za vzdigovanje v gorenja nadstropja, ki bodo vzdigovale do 30 otrok hkrati. Visokost bo znašala 66 m, izdatki dosega 2 milijona. V zgradbi bo 97 učnih sob, amfiteater za 15.000 oseb za večerna predavanja za odrasle, sobana za igro in telovadbo, sobana za ročna dela in kuhinja. Zgradbo stavijo v francoski renesanci.

Šolo za novinarje dobe sedaj tudi Rusi. Ustanovi jo moskovski profesor L. Vladimirov. On sam bo predaval enciklopedijo prava, Nercesov in Palianski enciklopedijo zakonov, Ivanov zgodovino književnosti, Šapošnikov narodno gospodarstvo. Drugi književniki bodo predavali druge specialne predmete. Prvi tečaj bo trajal od 1. februarja do 1. julija.

Razgled po šolskem svetu.

— **Madjarizacija.** S pričetkom prihodnjega šolskega leta nameravajo ustanoviti v Zagrebu madjarsko srednjo šolo. Gospodje, ki vladajo nesrečno troedino kraljevstvo, hočejo potom šole vcepiti premirnemu slovanskemu plemenu divjo azijsko strast. — Za madjarizacijo Slavonije skrbi zlasti ogrsko-hrvaška državna železnica, ki je določila v minulem letu 130.000 K za zgradbo, oziroma razširjanje madjarskih ljudskih šol v Osjeku, Novem Dolju, Vinkovcih, Brodu i. t. d. Za te šole je morala prispevati Hrvaška 10.000 K.

— **V Belgradu dobe popolno vseučilišče.** Belgrad ni imel doslej popolnega vseučilišča. Tamkajšnja »Velika škola« je imela sicer štiri fakultete, med temi tudi tehniško, ki je n. pr. nimajo naša vseučilišča; ker pa niso imeli medicinske fakultete, zato ni bilo to učilišče popolno. Kralj Peter pa je sedaj ukazal vladi, naj izdela zakonski načrt o preosnovi »Velike škole«, tako da jo izpolnijo še z medicinsko fakulteto. O dotičnem vladnem predlogu bo v kratkem razpravljala srbska narodna skupščina.

— **Mesto Gradec za „Schulverein“.** Graški mestni zastop je sklenil, da podari nemškemu in ponemčevalnemu »Schulvereinu« ob njegovi petindvajsetletnici častno darilo 2000 K. Sklepčnost občinskega zastopa so omogočili socialni demokratje.

— **Novo ministrstvo** smo dobili v Avstriji. To so zgolj nekatere osebne izpremembe, zistem ostane stari: Slovanom ničesar, zlasti Slovencem ne! Za učiteljstvo je to ministrstvo v toliko važno, ker mu predseduje baron Gautsch, ki je takorekoč star »šolnik«, ako ga gledamo z birokratskega stališča. Leta 1874. ga je pozval tedanji naučni minister Stremayer v naučno ministrstvo, kjer je postal l. 1878. podtajnik. Odslej je šlo naglo naprej. Leta 1851. je bil imenovan za ravnatelja Terezijanske akademije, kmalu nato je postal dvorni svetnik. Ko je izstopil Konrad-Eybersfeld iz Taffeejevega kabineta, je bil dne 5. novembra 1885. dr. Gautsch imenovan za naučnega ministra, kar je ostal do padca Taffeejevega ministristva (12. novembra 1893.) za odškodnino je dobil Gautsch mesto kuratorja Terezijanske akademije ter je prišel leta 1895. v gosposko zbornico. V Badenijevem kabinetu je bil Gautsch zopet minister za uk in bogočastje. Ko je dne 27. novembra 1897. padel Badeni, je stopil na njegovo mesto Gautsch, demisijoniral pa je že dne 5. marca 1898. Po Hohenwartovi smrti je postal predsednik najvišjega računskega dvora. Baron Gautsch je imel torej dovolj prilike, da bi bil kaj storil za šolstvo. Če pa je tudi res kaj storil, ne vedo Slovani, še manj Slovenci. — V sedanjem Gautschovem kabinetu ima naučni portfelj še vedno vitez Hartel, ki je tudi naš dober znanec. Mož je sladkih besedi in velikih obljub, a izvrši malo in ima tudi neskončno malo energije. Nekateri mu očitajo po krivici, da je liberalnega mišljenja. § 55. drž. šol. zakona je tudi njemu — mrtvorojeno dete. Leta 1899. je že obljubil deputaciji vsega avstrijskega učiteljstva, v kateri je bil tudi zastopnik naše »Zveze«, da mu bo sveta skrb, da izboljša žalostni položaj avstrijskega učiteljstva; do današnjega dne pa je ostalo samo pri obljubi. In tako nemara ostane, dokler ne pridejo na krmilo možje, ki imajo srce za — trpine in smisel za narodno prosveto.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 2708.

Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli v Grosupljem je stalno ali začasno oddati mesto učitelja-voditelja s postavnimi prejemki.

Opremljene prošnje je poslati službenim potom tukajšnjemu uradu do 3. februarja 1905.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, se imajo izkazati z izpričevalom državnega zdravnika, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 31. decembra 1904.

Št. 2705.

Na deškem oddelku štirirazredne ljudske šole na Vrhniki je stalno oddati s pričetkom drugega polletja 1904/05 učno mesto s postavnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je poslati le-sem službenim potom do 1. februarja 1905.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, se imajo izkazati z izpričevalom državnega zdravnika, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 30. decembra 1904.

Št. 2240.

Na enorazredni ljudski šoli na Ledinah se razpisuje s tem učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 26. januarja 1905.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 25. decembra 1904.

Št. 1773.

Na dvorazredni ljudski šoli na Suhorju se razpisuje nadučiteljska služba v stalno, oziroma začasno nameščenje,

Prošnje je vlagati predpisanim potom do 28. januarja 1905.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okr. šol. svet v Črnomlju, dne 26. decembra 1904,

Priporočilo in zahvala.

Pred dobrimi štirimi leti sem kupil pri podružnici delniške družbe šivalnih strojev Singer Co. za zasebno rabo šivalni stroj s pripravo za vezenje. Ker se je ta stroj obnesel v vsakem oziru in je res izborne kakovosti, sem kupil za šolsko rabo na našem zavodu enak šivalni stroj. Pri tem je dovolila gori imenovana delniška družba z ozirom na dobrodelni namen zavoda znaten popust, zakar izrekam zahvalo ter priporočujem vsem tovarišem in tovarišicam za slučaj potrebe nakup teh res izvrstnih šivalnih strojev.

V Ljubljani, dne 6. januarja 1905.

Štef. Primožič,

vodja kranjskega ustanovnega zavoda za gluhoneme.

Po zelo nizki ceni

se dobi 120 Leutemannovih slik za nazorni nauk in Hölzelovi letni časi. Kdor želi kupiti ta dobro ohranjena in na lepenko ozir. platno napeta učila, naj se zgleda pri upravništvu »Narodne tiskarne«.

Učiteljica

šestrazredne ljudske šole želi menjati službo z učiteljem ali z učiteljico trirazredne ali štirirazredne ljudske šole. — III. plačilni razred. — Kraj je pol ure oddaljen od železniške postaje. Prva postaja niže Ptuja. Ponudbe sprejema uredništvo »Učit. Tov.«

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga da zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemalec izplača, zabeleži v prid konviktu.

- Jernej Bahovec**, — zaloga M. Grubbauerjevih in drugih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“, šolskih knjig in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
- Národná tiskárna** v Ljubljani, Knafove ulice št. 5.
- Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani.
- Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
- Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
- Anton Krejči**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfovih ulicah v Ljubljani,
- J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
- Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani.
- Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & F. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
- Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, podpira učiteljski konvikt in daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi jugoslovanskih avstrijskih učiteljskih društev“.

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojimi“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—1/2 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnih, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljatvi 20 h v poštih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 10 h za dološiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	» 18 » » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Zaloška cesta št. 5.